

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про внесення змін до Стратегії розвитку системи охорони
здоров'я на період до 2030 року та операційного плану заходів з
реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку системи охорони
здоров'я на період до 2030 року»

1. Мета

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та операційного плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року» (далі – проєкт розпорядження) розроблено з метою посилення державної політики щодо збереження психічного здоров'я населення, зменшення кількості самогубств та спроб самогубств, впровадження заходів раннього виявлення осіб із ризиком суїцидальної поведінки та забезпечення їх доступу до медичної допомоги, соціальної підтримки і психологічних послуг, зокрема для найбільш вразливих груп населення.

Запропоновані зміни спрямовані на інтеграцію заходів із профілактики суїцидальної поведінки до пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я, посилення міжсекторальної взаємодії, розвитку системи епідеміологічного нагляду за суїцидальною поведінкою, а також розширення доступу населення до послуг у сфері психічного здоров'я.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Необхідність прийняття проєкту розпорядження зумовлена потребою посилення системних заходів державної політики, спрямованих на запобігання самогубствам та спробам самогубств, а також інтеграції відповідних підходів до реалізації Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету міністрів України від 17 січня 2025 року № 34-р.

Питання профілактики самогубств набуває особливої актуальності в умовах суттєвого погіршення психічного здоров'я населення України внаслідок впливу широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, близько 9,6 млн жителів України можуть потребувати допомоги у зв'язку з психічними розладами, зокрема депресією, тривожними розладами, посттравматичним стресовим розладом, біполярним афективним розладом та шизофренією, наявність яких є одним із факторів ризику суїцидальної поведінки. Зростання поширеності психічних розладів може призвести до підвищення ризику зростання кількості

самогубств.

За результатами дванадцятої хвили дослідження «Gradus Research», проведеного для оцінки динаміки стану психічного здоров'я українців та ставлення до психологічної допомоги, 87 відсотків опитаних повідомили про перебування у стані стресу. Найпоширенішими емоційними станами є втома (55 відсотків) та напруженість (42 відсотки). Водночас зросла частка осіб, які повідомляють про розчарування (34 відсотки), роздратування (33 відсотки), страх (30 відсотків) та безсилля (28 відсотків). Також збільшилась частка респондентів, які оцінюють свій психоемоційний стан як незадовільний (з 8 до 13 відсотків), та зменшилась частка тих, хто оцінює його як задовільний (з 41 до 36 відсотків). Попри те, що протягом останніх шести місяців 40 відсотків респондентів відчували потребу у психологічній допомозі, лише 8 відсотків зверталися до відповідних фахівців.

В умовах війни формуються нові групи підвищеного ризику суїцидальної поведінки, які потребують особливої уваги державної політики, зокрема військовослужбовці, ветерани війни, особи, які пережили полон та тортури, внутрішньо переміщені особи, люди, які втратили близьких, та інші категорії населення, що зазнали значного психотравмуючого впливу.

У зв'язку з цим важливим є впровадження комплексних профілактичних заходів, спрямованих на раннє виявлення осіб із ризиком суїцидальної поведінки, забезпечення доступності медичної, психологічної та соціальної допомоги, розвиток міжвідомчої взаємодії та підвищення рівня поінформованості населення щодо збереження психічного здоров'я.

Крім того, важливим напрямом є розвиток системи епідеміологічного нагляду за суїцидальною поведінкою, що дозволить забезпечити системний збір, аналіз та використання даних щодо випадків самогубств та спроб самогубств. Наявність таких даних сприятиме більш ефективному плануванню профілактичних заходів та оцінці їх результативності.

Реалізація запропонованих змін сприятиме інтеграції заходів із запобігання суїцидальній поведінці до загальної політики розвитку системи охорони здоров'я, а також посиленню спроможності держави реагувати на виклики у сфері психічного здоров'я населення.

Разом з тим, проектом розпорядження пропонується привести у відповідність індикатор та строк виконання заходу 1 завдання 64 Оперативної цілі 1 Стратегічної цілі 3 Операційного плану заходів з реалізації у 2025 – 2027 роках Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 року № 34 (далі – Операційний план), до абзацу третього частини восьмої статті 33 Закону України «Про вищу освіту», яким передбачено затвердження Порядку

утворення і функціонування клінічних баз закладів освіти у сфері охорони здоров'я, університетських клінік та університетських лікарень. Перенесення строку виконання заходу обумовлено тим, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03 грудня 2024 року № 1370 «Про реалізацію експериментального проекту щодо запровадження сучасних підходів в медичній освіті» (далі – постанова № 1370) триває реалізація пілотного проекту на базі Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, у межах якого відпрацьовується модель першої в Україні університетської лікарні. Постановою № 1370 передбачено подання Кабінету Міністрів України не пізніше ніж через два місяці після завершення експериментального проекту (лютий 2027 року) пропозицій щодо внесення відповідних змін до законодавчих актів за результатами його реалізації. З метою забезпечення системного та узгодженого нормативно-правового врегулювання, а також уникнення фрагментарних змін до законодавства, після завершення експериментального проекту буде розроблено комплексний нормативно-правовий акт, який врегульовуватиме питання утворення і функціонування клінічних баз закладів освіти у сфері охорони здоров'я, університетських клінік та університетських лікарень.

Крім того, проектом розпорядження пропонується удосконалити індикатор виконання заходу 3 завдання 73 Оперативної цілі 1 Стратегічної цілі 3 Операційного плану, що обумовлене необхідністю приведення його у відповідність до фактичного очікуваного результату виконання заходу, а також специфікою сфери охорони здоров'я. У межах заходу передбачається підготовка методичних рекомендацій, які визначатимуть підходи та принципи прогнозування кадрових потреб враховуючи регіональні особливості та змінність зовнішніх факторів (демографічних, епідеміологічних, організаційних тощо).

3. Основні положення проекту акта

Проектом розпорядження пропонується внести зміни до:

Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 р. № 34; операційного плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 р. № 34.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти: Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»; Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні»; Закон України «Про систему громадського здоров'я»;

Закон України «Про психіатричну допомогу»;
 Закон України «Про вищу освіту»;
 розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1018-р «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року»;
 розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 року № 572-р «Про затвердження плану заходів на 2024-2026 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року»;
 розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 року № 34 «Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкта розпорядження не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів і не впливатиме на надходження та витрати державного та/або місцевих бюджетів. У зв'язку з цим, фінансово-економічні розрахунки не проводились.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт розпорядження потребує проведення публічних консультацій відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 року № 996 “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”.

Проєкт розпорядження не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проєкт розпорядження потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерством у справах ветеранів України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерством оборони України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством культури України, Міністерством молоді та спорту України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Національною службою здоров'я України, Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Офісом Генерального прокурора, Національною поліцією України,

Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, Національною соціальною сервісною службою України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, Державною службою України з етнополітики та свободи совісті.

Проект розпорядження потребує проведення правової експертизи в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проекті розпорядження відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проект розпорядження потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект розпорядження потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів для проведення експертизи щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовими, та праву Європейського Союзу (acquis EC).

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту розпорядження матиме позитивний вплив на забезпечення захисту прав та інтересів громадян і держави, зменшення смертності від самогубств, покращення стану здоров'я населення та окремих його груп.

Реалізація проекту розпорядження не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	позитивний	прийняття проекту розпорядження створить підґрунтя для формування державної політики з попередження самогубства до 2030 року
Громадяни	позитивний	прийняття проекту розпорядження сприятиме зменшенню кількості самогубств та спроб самогубств шляхом забезпечення ефективних заходів з профілактики, доступу до послуг у сфері психічного здоров'я, соціальної підтримки, розвитку життєстійкості

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«___» _____ 2026 р.